

Govor Visokog predstavnika, Wolfgang Petritsch pred Parlamentarnom skupštinom Vijeća Europe, zaključujući debatu o prijemu BiH u Vijeće Europe

Gospodine Predsjedniče,

Predsjedavajući Vijeća Europe

članovi Skupštine

Svaki put kada sam u tijeku svog dvoipolgodisnjeg mandata u Bosni i Hercegovini, u funkciji Visokog predstavnika, imao čast obratiti se institucijama Vijeća Europe, bio sam u mogućnosti izvjestiti o događajima koji zemlju vidno približavaju njenom cilju a to je prijam u Vijeće Europe.

Kada se prvi put pokrenulo pitanje kandidature Bosne i Hercegovine, postavljeni su jasni uvjeti. Kontinuirani dijalog kojeg sam vodio s izvjestiteljima Vijeća Europe temeljio se na sustavnom ispunjavanju tih uvjeta.

Koalicija opredijeljena za reforme koja je na vlast došla početkom 2001. godine, pokazala je svoje opredjeljenje za razvoj državnosti i primjenu europskih standarda vladavine. Ovo zajedno s dugoročnim programom izgradnje institucija znači da se zemlja sada kreće ka ciljevima i idealima Vijeća Europe. Ona je time postala podoban kandidat za članstvo.

Kada sam u kolovozu 1999. godine stupio na dužnost Visokog predstavnika naglasio sam da su prioriteti mog programa "odgovornost" i "europizacija". Bosna i Hercegovina i druge zemlje jugoistočne Europe naravno nisu nevažan dio kontinenta – one su dio njega. Građani BiH, kao i ostali građani širom Europe, očekuju ustavne norme i sigurnosna jamstva koja pruža suvremena država, a s tim što također razumiju i građanske obveze koje od njih očekuje takva država.

Uspostava vladavine prava i poštivanje prava svakog građanina bili su središnji dio poslijeratnog oporavka Bosne i Hercegovine. U posljednje dvije godine ostvaren je veliki napredak glede jačanja prava izbjeglica i raseljenih osoba na povratak svojim kućama. U prvih 11 mjeseci 2001. godine ukupno 81000 izbjeglica i prognanika vratilo se svojim domovima u područjima gdje predstavljaju manjinsku skupinu. To je za 37% više od broja ostvarenog povratka u prvih 11 mjeseci 2000. godine. A sama 2000. godina je predstavljala ključnu godinu u kojoj je ukupni broj manjinskih povratka, oko 68000, predstavljao nezaustavljivu dinamiku u procesu povratka. U mnogim slučajevima je to povratak u područja koja su čak i prije tri godine smatrana ekstremističkim uporištima i mjestima u kojima povratnici nemaju što tražiti. Ova dinamika je nastala zahvaljujući novoj spremnosti lokalnih tijela vlasti da ispune svoje obveze i omoguće povratak, kao i jednom broju amandmana na imovinske zakone, koje sam nametnuo.

Bosna i Hercegovina se ponovno priključuje europskoj obitelji kao demokracija u razvoju. Započela je sveobuhvatna reforma sudskog sustava. Provođi se temeljit pregled vojske i policije uz međunarodnu pomoć, a postignut je i napredak u obrazovnom sektoru. Uvođenje konvertibilne marke 1998. godine, sustavno ukidanje državne kontrole nad gospodarstvom i procesom privatizacije koja će se nastaviti u 2002. godini su dodatni elementi u dvostrukoj tranziciji Bosne i Hercegovine, tranziciji iz ratnog stanja u mirnodopsko, kao i iz

komunističkog sustava na tržišnu demokraciju. U ostalim zemljama tranzicija sa komunističkog sustava na sustav slobodnog tržišta trajala je cijelo desetljeće. Bosna i Hercegovina je iskombinirala ovu političku i gospodarsku transformaciju s monumentalnim zadaćom oporavka od uništenja prouzrokovanog ratom koji se vodio od 1992 – 95. godine. Ipak je danas, uz snažnu valutu i u osnovi otvoreno tržište, Bosna i Hercegovina uspostavila temelje modernog gospodarstva.

Predugo je dominacija ekstremističkih stranaka sprječavala naše napore na političkom frontu. Izbori održani 2000. godine omogućili su Alijansi za promjene, koaliciji stranaka ujedinjenih zajedničkim odbacivanjem nacionalizma, da početkom 2001. godine dođe na vlast. Od tada je pragmatizam zamijenio tvrdokornost kao preovladavajuću karakteristiku vlasti.

Usvajanje Izbornog zakona od strane Parlamentarne skupštine u kolovozu 2001. godine je primjer tog novog pragmatizma i spremnosti za preuzimanje odgovornosti za politički proces. Usvajanjem ovog zakona Bosna i Hercegovina je uklonila jednu značajnu zapreku na putu ka članstvu u Vijeću Europe. Provedba odluke Ustavnog suda o konstitutivnosti naroda predstavljat će važan test autoriteta BiH u veoma skoroj budućnosti. Ja sam zamoljen od strane Vijeća za provedbu mira da ubrzam ovaj proces.

Kako pragmatična politika, zahtjevi za socijalnom stabilizacijom i gospodarskim oporavkom stvaraju temelj za pozitivan razvoj, međunarodne organizacije u Bosni i Hercegovini započele su preustroj svojih operacija tako što na jedan sustavan način prenose strateške zadaće na domaća tijela vlasti. Ovo smanjivanje intenziteta je posljedica uspjeha. Stanovnicima Bosne i Hercegovine su i dalje potrebni međunarodni partneri, sve više i više na normalan način, kroz poslovanje, trgovinu i ulaganja. Također im je potrebno partnerstvo u primjeni širokih vrijednosti – osnovnih ljudskih

prava, vladavine prava i središnjeg značaja sloboda pojedinaca – za koje se zalaže Vijeće Europe. Stoga je članstvo u Vijeću toliko značajno.

Neki će reći da i pored svega što je BiH postigla u proteklim godinama, ona još uvijek nije ispunila sve uvjete propisane za prijam u članstvo Vijeća Europe. Tim ljudima bih rekao: preostale zadaće će sigurno biti ispunjene; ton i sadržaj političkih i socijalnih rasprava u Bosni i Hercegovini su se značajno izmjenili i jako poboljšali od posljednjih izbora. Regresija propale nacionalističke politike prošlosti je moguć, ali vjerujem da je malo vjerojatan. Članstvo u Vijeću Europe svakako se poduprijeti progresivne tokove na praktične načine. Na primjer, demokratske stranke se mogu brže i učinkovitije razvijati ako su u mogućnosti primjenjivati tehnike postizanja konsenzusa i uključivosti koje su obilježje politike u ostalim zemljama, članicama Vijeća Europe.

Članstvo u Vijeću će Bosni i Hercegovini omogućiti pristup novim institucijama koje se bave važnim pitanjima, kao što su ljudska prava, oblast u kojoj moramo nastaviti promovirati značajna poboljšanja. Kombinacija obvezujućih kriterija nakon prijama i pristupa demokratskih politika institucionalnoj potpori dodatno će osnažiti pozitivni razvoj u zemlji. OHR je spreman u potpunosti saradivati s Vijećem Europe u periodu nakon prijama.

Opći izbori zakazani za listopad bit će prvi izbori nakon završetka rata koje će organizirati domaća tijela vlasti. Zavisno od vašeg odobrenja, ovi izbori će također biti i prvi po prijama Bosne i Hercegovine u Vijeće Europe. Izborni zakon produžava izborni ciklus sa dvije na četiri godine, što je značajna promjena s obzirom da će omogućiti izabranim vlastima da slijede srednjoročni umjesto kratkoročnog političkog plana, i time učine provedbu politike znatno djelotvornijom. To će biti moguće ukoliko se nove vlade budu strogo pridržavale

stalnog opredjeljenja zemlje da ispuni kriterije koji važe nakon prijama.

Izbori će biti okarakterizirani neizbrisovom europskom perspektivom. Niti jedna od vodećih stranaka ne osporava središnju političku doktrinu da je integracija u Europu glavna aspiracija politike, ekonomije i društva u Bosni i Hercegovini.

Prijam u Vijeće Europe osnažit će ovu europsku perspektivu, te će pružiti potporu progresivnim snagama u Bosni i Hercegovini, a pod tim podrazumjevam veliku većinu ljudi i političara u zemlji, koju one imaju pravo očekivati od svojih europskih partnera.

Imajući ovo u vidu, apeliram na vas da danas glasate u korist prijama Bosne i Hercegovine u Vijeće.

Hvala vam.